

תשע"ו - Vayigash - WhatsApp

(1- פירוש הפסוק 'לפי שכלו יהולל איש' לפי פנימיות הדברים -
כתיב (משלי יב, ח) 'לפי שכלו יהולל איש', ופירושו לפי פשוטו: "כל איש ישובח לפי שיעור 'שכלו', אם רב אם מעט" (מצו"ד).
אך, הפירוש הפנימי הוא: 'יהולל' הוא לשון הארה וגילוי (כלשון הכתוב 'בהילו נרו' - כאשר מאיר הנר); 'איש' מתייחס אל
ה'מדות' שבלב, וכמרום בפסוק 'וכאיש גבורתו', ש'גבורה' היא אחת מהמדות שבלב (יראה). ובקשר לזה נקט הכתוב התואר
'איש' דוקא, להורות על שייכות זו.
ולפי זה כוונת הכתוב היא, שלפי טיב התבוננות השכל ('לפי שכלו'), כך מאירים ומתגלים ('יהולל') המדות וההתפעלות בלב
'איש'. כי "הנה, עיקר הולדת והמשכות המדות הם מהשכל של דבר, שיעמיק בשכלו ויבין שטוב הוא, [אזי] יתעורר ממילא
בלבו אהבה ותשוקה לדבר ההוא. . . אשר לזאת בקטן, ששכלו קטן מאד מלהכיל ולהבין, אזי גם מידותיו הם גם כן לדברים
קטנים" (לקו"ת שה"ש לט, א).
וגם "'יהולל' הוא מלשון 'בהילו נרו' שהוא מלשון 'בהירות', שזהו גם כן ע"י השכל, שהשכל פועל בהמדה בהירות וזיכור,
שתהיינה המידות מאירים כל צרכם המוגבל בהם לפי ערכם, כל חד לפום שיעורא דיליה" (סה"מ תרל"א ח"א ע' ל).
(ע"פ תו"א ויגש ד"ה וילקט יוסף את כל הכסף)

(2- משמעות דברי רז"ל 'נכנס יין יצא סוד' לפי פנימיות הדברים -
ישנו סוג אהבת ה' שנקראת 'אהבה טבעית ומסותרת', היינו זו אהבה שיש בכל ישראל מעצם טבעם להיותם 'חלק אלקה
ממעל ממש' (תניא פ"ב), שיש בהם נשמה קדושה שהיא חלק מעצמותו יתברך ממש, שמשום זה הם קשורים עם הקב"ה
מעצם טבעם, ובמילא נמשכים אחריו באהבה טבעית.
על דרך אהבת ה' לבן לאביו, שאהבה זו אינה נולדת מצד טעם ודעת, אלא מפני שהבן נמשך מעצם האב ('עצמי ובשרי אתה'),
והוא קשור ואדוק אליו ('נפשו קשורה בנפשו'), ולכן יש לבן אהבה טבעית לאביו.
ואהבה טבעית זו היא 'מסותרת', היינו לפי שהיא מסותרת וטמונה מאד בעומק ופנימיות הנפש, כלומר, שמצד עצם טבע
האהבה היא בבחינת העלם והסתר גדול (גם אילו לא היה דבר המכסה עליה ומסתיר אותה).
ויציאת אהבה זו מן ההעלם אל הגילוי היא ע"י התבוננות "איך הוא [יתברך] חיינו ממש, ואבינו האמיתי" (ראה תניא פמ"ד).
וזהו הפירוש הפנימי במאמר רז"ל 'נכנס יין, יצא סוד', שיציאת והתגלות ה'סוד' בנפש האדם מן ההעלם אל הגילוי בלב, הוא
ע"י בחינת 'יין'. ש'סוד' הכוונה לה'אהבה המסותרת הנ"ל, שהיא נמצאת בנפש האלקית בבחינת 'סוד' ו'העלם';
וגילוייה הוא ע"י התבוננות הנקראת 'יין', שיין רומז לבינה (התבוננות השכל), כי מים אין להם טעם, ול"יין יש טעם, כי דוקא
כשהאדם 'מבין' ענין שכלי ומשיגו היטב במוחו אז יש לו 'טעם' ותענוג בדבר.
(ע"פ תו"א ויגש ד"ה וילקט יוסף את כל הכסף)

(3- ביאור הכלל 'סוף מעשה במחשבה תחלה' בעבודת האדם לקונו -
ישנו כלל גדול אשר 'סוף מעשה במחשבה תחלה', או בסגנון הספר יצירה 'נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן', והמשמעות
בכך היא, אשר דוקא במה שבא לבסוף נעוץ 'תחילת הכל', היינו שבתחתון תחתון ביותר ישנו הגבוה גבוה ביותר.
וביאור הענין בעבודת ה':
הדור שלנו נקרא 'דרא דעקבתא דמשיחא', ענין העקב דוקא. ואחד הפירושים בכך: כמו שהעקב אינו מרגיש כל כך (שלא
נקרא 'מלאך המות' שבאדם), כך בדורנו זה חסר לנו החיות והתלהבות בעבודת ה', אלא הגשמיות והחומריות מתגברת עלינו
מכל צד ופינה. ואף שלומדים תורה ומקיימים מצוות, אך כל זה היא עבודה 'יבשה' בלי 'לחלוחית' וחיות, בניגוד לדורות
הקודמים בהם עבדו את ה' מתוך התבוננות עמוקה ורגש והתפעלות גדולים.
והנה, לפי הכלל הנ"ל ניתן להסיק שדוקא העבודה מתוך 'כפייה' וקבלת על מלכות שמים פשוטה, לקיים רצונו יתברך למרות
שגופו ונפשו הבהמית מושכים אותו לתאוות עולם הזה ותענוגים גשמיים, 'נעוצה' בעמקי הנפש המיוחדת בתכלית עם הקב"ה,
שהיא למעלה באין ערוך ממעלת העבודה מצד ההשגה שבמוח ורגש המדות שבלב.
אכן אמת שעבודה זו היא כמעשה חיצוני ושטחי בלי חיות פנימית, אך בכל זאת, עצם התנועה של 'כפייה' והכנעה לרצון ה',
נובעת מעומק נקודת הנשמה שכל רצונה וחפצה הם רק לקיים רצון העליון.
נמצא, שאין זה רק שגם המעט שלנו יקר למעלה, אלא אדרבה, מבחינה מסוימת, הרי גוף העבודה של דור זה יש בו עליו
נעלה לגבי העבודות של כל הדורות שלפנינו.
(ע"פ תו"א ויגש ד"ה ויגש אליו יהודה)

4- מעלת שורש הדומם מתבטאת בשני דברים -

יש ד' סוגים בבריאה: דומם, צומח, חי ומדבר. ובאופן גלוי הם בסדר מלמטה למעלה, שהדומם הוא הנמוך יותר והמדבר הוא הנעלה יותר.

אך, ישנו כלל אשר 'סוף מעשה במחשבה תחלה', שדוקא הדברים הנראים נמוכים יותר ('סוף מעשה'), יש בהם שורש בדרגות הגבוהות יותר ('מחשבה תחלה'). וכך בד' סוגים אלה, שהארץ הגשמית (דומם) למרות שהיא נראית נמוכה מאד ללא שום ביטוי של חיות כלל, מכל מקום, שרשה גבוה מאד במחשבתו ית'.

והנה, מעלה זו גם באה לידי ביטוי בהארץ הגשמית, שהרי דוקא בעפר ישנו כח הצמיחה, עד שהחי והצומח מקבלים ממנו. וכן, בדומם יש מעלת הביטול, דעפר מורה על ביטול, ככתוב 'ואנכי עפר ואפר', וכן 'ונשפי כעפר לכל תהיה', לפי שהכל דורסין על העפר. וזהו הליפך ממש מבחינת הצומח המורה על גבהות והתנשאות (שהרי גדל בגובה).

וכאמור, זהו משום ששרש הדומם הוא במחשבתו ית', וענין המחשבה הוא ביטול ביחס לדיבור. שכן, בדיבור ישנן אותיות גשמיות שהן מציאות נפרדת מן הרעיון השכלי המלוּבש בהן, והשומע תופס תחלה רק האותיות, ואחר כך תופס את הרעיון שבהן. ואילו במחשבה, האותיות שבהן מלוּבש הרעיון בטילות ל'אור' השכל, שאין האדם מרגיש את האותיות כמציאות עצמאית, אלא בעיקר נרגש אצלו הסברא המלוּבשת בתוך האותיות.

נמצא, שהמחשבה מורה על הביטול. וכך למעלה, מחשבתו ית' היא כביכול בתוך הקב"ה עצמו בלי שום נתינת מקום לאיזו מציאות זולת אלקות. ולכן הארץ הגשמית ששרשה משם, גם כן בבחינת ביטול, כנ"ל.

(ע"פ תו"א ויגש ד"ה ויגש אליו יהודה)

5- המדות הן בבחינת 'צומח' והמלכות בחינת 'דיבור' -

"בחינת 'זעיר אנפין' (המדות) דאצילות שנקרא 'צומח' לגבי המלכות שנקרא דומם" (תו"א ויגש ד"ה ויגש אליו יהודה). ויובן זה בנפש האדם: המדות שבנפש הן בחינת 'צומח' כי הן 'צומחות' מקטנות לגדלות, וכפי שרואים שרגשי האדם אינם נשארים במצב קבוע, אלא הם הולכים וגדלים, שבתחלה יש לאדם התפעלות קטנה בענין מסוים, וככל שמכיר את טיב הענין יותר, ההתפעלות שלו גדלה.

ואילו המלכות - בחינת דיבור (כמאמר הזהר: 'מלכות פה') - היא בחינת 'דומם'. שכן, באותיות לא יתכן גדר גידול וצמיחה, כי כל ענין הוא רק שהן 'כלים' המכילים בתוכן רעיון שכלי או רגש הלב, אבל אין לאותיות מצד עצמן שום 'אור', ובמילא הן כמו דומם שאין בו 'צמיחה'.

וזהו שמלכות 'לית לה מגרמה כלום' - אין לה אור משלה וכל אורה ושפעה היא מקבלת מן הספירות שלמעלה ממנה.

(ע"פ תו"א ויגש ד"ה ויגש אליו יהודה)